

Eind augustus begin september zijn veel planten uitgebloeid en hebben inmiddels vruchten en zaden gevormd. Sommige soorten zoals thijm en marjolein bloeien vrij lang door en zijn ook in het begin van september nog vaak met bloemen te zien.

Een paar echte late bloeiers houden het wat langer vol zoals de Hemelsleutel en natuurlijk de klimop, die vanaf eind oktober tot december kan bloeien, met geelgroene bloemetjes die veel nectar afscheiden. Voor veel insecten is de late bloei van de klimop in het najaar een welkome aanvulling op het steeds kariger wordende menu. Eind augustus beginnen ook de eerste bomen en struiken te verkleuren.

De kastanje krijgt als eerste dorre en bruine bladeren. Het is samen met het verkleuren van de vuilboom een duidelijke aankondiging van de naderende herfst.

Overigens ontstaan de bruine kastanjebladeren in augustus vooral door de kastanje-mineer-mot, die het bladmoes wegvreet en zorgt voor de herfstachtige verkleuring.

Omdat het dit jaar in augustus en september warm en droog is geweest laten de paddenstoelen op zich wachten. Wel beginnen alle vruchten en bessen te rijpen. De prachtige knalrode bessen van de gelderse roos, het rose en oranje van de kardinaalsmuts, de feloranje-rode lijsterbessen en de zwarte vruchten van de vlier geven mede kleur aan de herfst.

Inmiddels zijn de als laatste gearriveerde gierzwaluwen alweer vertrokken en ook de eerste zangers doen zich te goed aan de overdaad aan voedsel om straks de trek naar het zuiden met goed gevolg af te leggen. Spreeuwen houden hun oefenvluchten en binnen enkele weken komt de vogeltrek goed op gang.

Zoals ieder jaargetijde is ook de herfst een periode waarin de natuurliefhebbers uitgebreid kan genieten van vogels paddenstoelen en de rijk met vruchten behangen struiken.

Frans Beuvers

Excursie - en lezingen programma t/m december 2016

- 24 september Natuurexcursie Paddenstoelen ontdekken in het Moretusbos bij Putte. Opgave voor deelname op vrijdagavond 23 september 2016 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Gerard Verroen, 078 - 617 86 80.
- 14 oktober Nachtvliindertelling in de Dordtse Avelingen. Om ook mee te gaan, kunt informatie verkrijgen bij John van den Heuvel, telefoon : 078 - 616 85 12.
- 22 oktober Natuurexcursie Paddenstoelen ontdekken op het landgoed “ Den Treek “ bij Amersfoort. Opgave voor deelname op vrijdagavond 21 oktober 2016 tussen 18.00 en 20.00 uur bij Gerard Verroen, 078 - 617 86 80.
- 25 november Lezing Wolven. De lezing over de wolf wordt gegeven door de heer Glenn Lelieveld. De lezing wordt gegeven in de “Paardenstal” van het Koetshuis van Duurzaamheids- centrum Weizigt. Aanvang 20.00 uur. Zie artikel op pagina 11.

IVN Activiteitenagenda t/m december 2016

Wanneer	Tijd	Locatie	Thema
Zo 27 sept	13.30	't Weetpunt	Op plantenjacht
Za 1 okt.	10.00	Biezenplaat	Beversporen
Za 8 okt.	13.30	Dordwijk	Verspreiding van zaden
Za 15 okt.	10.00	De Elzen	Paddenstoelen
Za 23 okt.	13.30	Zwijndrecht	Herfst in Arboretum
Za 29 okt.	19.00	De Elzen	Nacht van de nacht
Za 5 nov.	10.00	Biezenplaat	Zoek het Judasoor
Zo 12 nov.	14.00	Dordwijk	Herfstkleuren
Za 3 dec.	10.00	Biezenplaat	De Grienduil
Za 10 dec.	13.30	Dordwijk	Winterflora
Za 17 dec.	10.00	De Elzen	Speuren naar Sporen

In **Zwijndrecht** kunnen kinderen elke eerste zaterdag van de maand terecht in 't Weetpunt, Develpad 169 te Zwijndrecht, van 13.00 tot 15.00 uur.

Informatie: Lidy van der Lans-Exler; 078 - 681 26 29

Vertrek excursies:

Landgoed Dordwijk: Ingang Dordwijklaan, aanmelden verplicht bij Elly den Hartogh; 078 - 616 67 80.

De Elzen en Hooge Biezenplaat: Vanaf parkeerplaats " De Viersprong", Kruising Oude Veerweg/Noorderelsweg.

Voor meer informatie en aanmelding, kunt u contact opnemen met Leo Nennie: 078 - 617 39 33 of leonennie@kpnplanet.nl

Komende excursies in het 4^e kwartaal 2016

Excursie naar Mortusbos bij Putte op zaterdag 24 september 2016

Het **Moretusbos** is een bos en voormalig landgoed ten westen van Putte. Het bos is 77 ha groot en is eigendom van Staatsbosbeheer.

Het bos, dat zijn voortzetting vindt in het landgoed Ravenhof te Stabroek, was oorspronkelijk een heidegebied dat toebehoorde aan de familie Moretus, waartoe ook de beroemde Antwerpse drukker Jan Moretus behoorde. Eén van de bezitters, Johannes_Josephus_Moretus, heeft hier van 1760-1780 een lustoord in de stijl van de late barok laten aanleggen. De bewoners van Putte werden hierbij ingeschakeld en kregen hiervoor betaald, want een belangrijke bron van inkomsten vormde in het verarmde dorp.

In het bos bevindt zich het theehuis *Gloriëtte*, uit 1768, dat op een terp is gelegen en via een zichtas en een laan met het nabijgelegen Kasteel Ravenhof is verbonden. In de 19e eeuw werden nog rododendrons aangeplant. Ook zijn er allerlei kunstmatige dijkjes, een sterrenbos en een waterpartij aanwezig. De rododendrons werden door de familie Moretus halverwege de 19e eeuw geïmporteerd en zijn sindsdien op tal van landgoederen ingeburgerd geraakt.

De Putse bevolking, die het bos had aangelegd, mocht er aanvankelijk niet komen. In 1980 werd het landgoed echter door Staatsbosbeheer gekocht. Er werden fiets- en wandelpaden aangelegd, wandelroutes

bewegwijzerd, en er werd een informatiepaneel geplaatst. Ook werd het landgoed, dat verwaarloosd was, weer in de oorspronkelijke glorie hersteld.

Het bos bevat zeer oude dennen, en het wordt doorsneden door oude beuken- en eikenlanen. Vele bomen zijn ouder dan 80 jaar en sommige stammen zelfs uit de 18e eeuw. Er broeden boomklever, fluitier, kruisbek, holenduif en sperwer.

Excursie naar Den Treek op zaterdag 22 oktober 2016

Den Treek-Henschoten is een landgoed behorende tot de Nederlandse gemeenten Leusden, Woudenberg en Utrechtse_Heuvelrug, in de provincie Utrecht. Het landgoed van bijna 2000 hectare is geheel in particuliere handen en ligt op de overgang van de Utrechtse_Heuvelrug naar de Gelderse_Vallei. Het landgoed bestaat voornamelijk uit bos met aan de oostelijke rand weilanden en akkers. Verspreid in het bos liggen ook nog landbouwgronden (Langeveen, 't Waswater, Droogmakerij), heidevelden (Hazenwater, Treekerpunt), zandverstuivingen (Hazencasino, Kelderbosch) en vennen (Veenplas). Op het landgoed bevinden zich ook de recreatieplas het Henschotermeer en de Pyramide_van_Austerlitz.

Het landgoed wordt doorsneden door de N224 en de N227. In de volksmond wordt de kruising van de Zeisterweg en de Doornseweg 'Quatre Bras' genoemd. Door de aanleg van de A28 in 1986 werd de noordwestelijke punt van het landgoed afgesneden. In dit stuk bevindt zich nu de golfbaan van Golfclub_De_Hoge_Kleij.

Het Treekerpunt een heuvelachtig terrein van ongeveer 20 hectare dat is ingericht voor dagrecreatie. Het gebied bestaat uit een groot heideveld, bos en een oude zandverstuiving. Tot 1840 liep de Wijkerweg, als verbinding tussen Amersfoort en Wijk bij Duurstede als

een karrenspoor over het huidige recreatiegebied. In dit gebied bevinden zich enkele grafheuvels uit de Bronstijd.

De benaming Den Treek-Henschoten komt voort uit het samengaan van twee landgoederen in 1919. Landgoed Den_Treek was van de ene tak van de familie De Beaufort en het landgoed Henschoten van een andere tak van familie Van Asbeck. Beide landgoederen zijn sindsdien onder gezamenlijk beheer. Aan de oostelijke rand bleef grondgebonden landbouw bestaan, maar de rest van het landgoed werd ingericht als een bosbedrijf, met rechte kavels en een geheel nieuwe wegen- en padenstructuur.

Tegenwoordig krijgt recreatie in de vorm van wandelen, fietsen en paardrijden steeds meer aandacht en ruimte, evenals natuurbehoud en het ontwikkelen van nieuwe natuur. In 2007 is ten noorden van het recreatieterrein Treekerpunt 30 hectare productiebos gekapt om plaats te maken voor heide.

Uit Wikipedia,

Werkgroep Vlinders en Libellen van de KNNV Drechtsteden.

Bezoekerscentrum Biesbosch
De Elzen

30september 2016
14-oktober 2016

Bent u ook geïnteresseerd om deel eens te gaan deelnemen aan de activiteiten van de Vlinderwerkgroep, neem dan contact op met John van de Heuvel, telefoon 078 - 616 85 12.

Werkgroep Natuur van de KNNV Drechtsteden.

Wandelen met de KNNV Natuurwerkgroep in 2016

Twee jaren nu al inventariseren we als **Natuurwerkgroep** van de KNNV-afdeling Drechtsteden de natuur op het Eiland van Dordrecht. Dat doen we eenmaal per maand in de periode maart - november en in enkele geselecteerde gebieden, zodanig dat je daar één ochtend bezig kunt zijn. We bekijken niet alleen de planten, maar alles wat we tegenkomen op onze wandeling, dus ook vogels, vlinders, libellen,

paddenstoelen etc. Ik heb hiervan de coördinatie op mij genomen, en vorig jaar deden gemiddeld 5 personen mee; ik hoop dat er in 2016 nog meer mensen mee gaan doen. Dat hoeft niet bij elke wandeling, dat kan ook incidenteel. Blijf niet thuis, loop eens een keer mee !

In een volgende Spindotter zal een verslag verschijnen van onze waarnemingen tot nu toe, en daar zitten heel interessante zaken bij. Op iedere **eerste maandag** van de maand wandelen we op een locatie op het Eiland van Dordrecht en bekijken we de natuur ervan.

De wandelingen beginnen om 9 uur en duren tot circa 12 uur.

Maar let op ! Als het 's morgens om half negen regent of buig is en verwacht wordt dat het niet spoedig droog wordt, gaat de wandeling niet door en proberen we het op de **tweede maandag** van de maand opnieuw.

De planning voor 2016 is als volgt:

Oktober	Dubbelmonde / Overkamp, startpunt parkeerterrein Overkampweg t.o. politiebureau.
November	De Elzen, verzamelen bij restaurant De Viersprong.
December	Geen wandeling.

Iedereen is van harte welkom op deze wandelingen, hoe meer kennis des te beter is de inventarisatie.

Werkgroep Sophiapolder KNNV Drechtsteden.

Programma 2016

Werkgroep Sophiapolder

Datum	Tijd	plaats	Onderwerp
13 oktober	10.00 -13.00 uur	Noordpark	RidderkerSaprofyten

Informatie en opgave Frouke Esscher 078 - 6813347

Excursieverlagen

Verslag excursie de Plateaux op 9 juli 2016

Het gebied de Plateaux vormt samen met het Belgische Hageven een groot, grensoverschrijdend natuureservaat ten zuiden van Valkenswaard. Vanaf Dordrecht was het een flink eind rijden met de

auto, maar de zeven deelnemers van deze excursie hadden dat er voor over en om half elf konden we aan onze rondwandeling beginnen. Meteen op de parkeerplaats zagen we al een plant die we in dit gebied nog vaak zouden zien, het Echt Duizendguldenkruid.

In dit gebied lagen vroeger vloeivelden waarbij het water over de weiden stroomde en via een systeem van sluisjes en keringen afgevoerd werd naar een kanaal; de Dommel stroomt door deze streek. Nu wordt geprobeerd weer enkele vloeivelden te herstellen wat betekent dat het gebied hier en daar nat is, wat aantrekkelijk is voor allerlei libellen en juffers én voor de planten.

Het eerste deel van de wandeling liepen we over een recht pad langs voormalige vloeivelden, de Tjif-Tjaf, de Zwartkop en de Vink lieten zich volop horen, en in de verte zong een Wielewaal. Langs dit met bomen omzoomde pad ontdekten we Brede Wespenorchis, Gewone brunel, Valse salie, Klein Springzaad, Sint-Janskruid, Grote wederik en Trosvlier (*Sambucus racemosa*); ook groeiden er veel soorten Grassen en Zeggen. In sommige Eiken zagen we de Ananasgal en tussen het gras een Koeienboleet (paddenstoel).

Naast het pad lag een kanaaltje met een rietkraag waar we Zwanenbloem zagen en de Weidebeekjuffer, terwijl om ons heen een Landkaartje vloog, de zomervorm van de vlinder. We gingen een stenen bruggetje over en liepen nu in België, links voor ons lag een heideveld. Hier hielden we een korte pauze, waarbij de Winterkoning ons toezong. Er groeiden Grasklokjes en er vlogen veel zwarte vlindertjes rond met een typische vorm en een heldergele ring op hun achterlijf; het vliegen ging wat onbeholpen en regelmatig gingen ze op een grasspriet of een bramenblad zitten. Vooral op de bloemen van het Jacobskruiskruid, dat hier massaal groeide, ontdekten we veel van deze vlindertjes; het bleek de *Syntomis phagea* te zijn, een soort wespvlinder.

We volgden nu een route door een heideveld met diverse vennen of kleine plassen, waar volop Schapezuring groeide en een Veldleeuwerik zich voortdurend liet horen. In dit deel van de wandeling zagen we veel insecten: de Kleine Vuurvlinder, de Pantserjuffer, een Smalboktor en een rups van het Hooibeestje, terwijl in het zand van het pad overal Graafwespen actief waren; hier groeide Rode schijnspurrie. Bij een wat grotere plas waar enkele Kuifeenden zwommen zagen we de Blauwe breedscheenjuffer, de Oeverlibel en de Bronlibel en in een heidestruikje groeide Klein duivelsnaaigaren. Onder een grote den pauzeerden we voor onze lunch.

Hierna slingerde het pad door dit vochtige heidelandschap met bloeiende Dopheide en Zonnedauw, terwijl een Geelgors zich liet horen en zien. Maar ook de Zwarte heidelibel, de Atalanta en de

Dagpauwoog, de Watersnuffel, de Viervlek en de Koraaljuffer lieten zich zien, evenals de Jacobsvlinder, de Gewone pantserjuffer en het Hooibeestje. Ook ontdekten we Koningsvarens en Levendbarende hagedissen en een Grote Keizerlibel.

We kruisten het riviertje de Dommel via een schommelende hangbrug waarna een vlonderpad volgde. Hier zagen en hoorden we een Grasmus en er groeide Kale jonker. Er volgde nu een recht pad met links en rechts een watergang en omzoomd door verschillende boomsoorten en struiken, waaronder Gagel en Vuilboom. Een klein takje bleek een vlinder te zijn, de Wapendrager; wat een prachtige camouflage! Het laatste deel van de route ging langs een dennenbos op hoger gelegen zandgrond waar we de Tuinfluiter hoorden en enkele paddenstoelen zagen: de Geelwitte Russula en de Parelamaniet. En zo kwamen we weer op het parkeerterrein, moe na deze 8 km lange wandeling, maar wel voldaan vanwege de vele en mooie waarnemingen. Een gebied om te onthouden en om zeker nog eens naar terug te keren.

Gerard Verroen.

Geef ook a.u.b. uw e-mailadres door aan de ledenadministrateur, zodat wij u op de hoogte kunnen houden van de laatste activiteiten en eventuele wijzigingen.

De Gewone braam (*Rubus fruticosus*)

Na een afwisselende zomer kondigt de herfst zich weer aan. Vochtige perioden wisselden deze zomer af met hete, tropische dagen. De herfst is het seizoen van bessen en vruchten. De braam is bij uitstek een vrucht van de herfst. In de natuurwerkgroep, die iedere eerste maandag van de maand inventariseert op het eiland van Dordrecht noemen we de braam gewoon braam. We weten dat er vele tientallen soorten zijn. Er zijn ongeveer tien soorten bramen die in Nederland voorkomen en in de flora van Heukels worden beschreven. Alleen specialisten kunnen alle soorten op naam brengen. De grote variatie aan bramen heeft te maken met het voorkomen van veel hybride soorten. Daarnaast rijpen de vruchten vaak zonder dat er bestuiving of

bevruchting heeft plaatsgevonden (apomixes). Er ontstaat dan via de vrouwelijke lijn een soort kloon met specifieke eigenschappen.

Foto: Miriam Scha

Sommige bramensoorten komen alleen op bepaalde plaatsen in Nederland voor (endemisch), zoals de Kale Haagbraam (*Rubus vadalis*) op de Waddeneilanden. We komen bramen eigenlijk overal tegen, maar vooral op lichte, voedselrijke, zandige of lemige niet te vochtige bodems. Bij de bramen, die tot de roosachtigen behoren, zijn ook zeldzame rode lijstsoorten, zoals de Steenbraam (*Rubus saxatilis*), die nog maar op één plaats (Drente) in Nederland voorkomt. Door verdroging van bossen kunnen sommige bramensoorten zich masaal uitbreiden. (verbraming) Dit fenomeen komt overigens al eeuwenlang voor en bosbeheerders proberen al geruime tijd bramen te verwijderen. Door het kappen van bossen ontstaan lichtrijke plaatsen, die samen met de zeer beperkte biodiversiteit, en de verdroging zorgen voor een goed milieu voor de braam.

Bramen hebben een belangrijke functie in diverse levensgemeenschappen, zoals bossen en struwelen. Enerzijds vormen ze een voedselbron voor o.a. vogels anderzijds zijn ze het leefmilieu en de schuilplaats voor talrijke organismen. zoals o.a. de boomkikker Dit hebben wij zelf kunnen waarnemen op de KNNV-excursie naar de

Brand. Juist in de bramen zagen we deze prachtige, kleine en in Nederland zeldzame kikker .

Frans Beuvs

Biodiversiteit

De ontwikkeling van de biodiversiteit gaat wereldwijd, maar ook in Zuid-Holland sterk achteruit. Vooral in agrarische gebieden blijkt het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen groot effect te hebben op de achteruitgang van het aantal soorten. In de regio met name in de Hoeksche Waard hebben de boeren samen met de provincie en een Europese subsidie vele hectaren bloemrijke akkerranden ingericht. Deze randen bieden plaats aan insecten en vogels en geven het, over het algemene saaie agrarische land een kleurrijke impuls. Door de aanwezigheid van veel vogels blijkt het aantal insecten op de landbouwproducten te dalen. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen kan daardoor enigszins dalen.

Het is een goeie ontwikkeling dat de boeren van de Stichting BoerEnGroen op het Eiland van Dordrecht deze ontwikkeling hebben overgenomen. Deze zomer zijn er ook in het buitengebied van Dordrecht enkele stroken met bloemrijke mengsels ingezaaid. Het landschap heeft daardoor een kleurrijk uiterlijk gekregen. Het is een eerste aanzet om de diversiteit te verbeteren. We weten allemaal dat

het niet echt natuurlijk is, maar het is het begin van een ontwikkeling. De agrarische sector wordt zich mede door dit initiatief bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid voor onze omgeving.

Frans Beuvers

Kunnen wolven in Nederland leven?

Ja, want de wolf is een cultuurvolger

Wolven komen voor in een groot aantal leefomgevingen: van toendra's in het noorden tot steppen in het oosten, en van gebergtes tot aan het bos- en cultuurlandschap van West-Europa. Ook in door mensen ingerichte en gedomineerde landschappen blijken wolven goed in staat te overleven. Deze cultuurlandschappen bieden vaak een afwisselend landschap met bosranden die dekking bieden en een overdaad aan reeën, herten en zwijnen. Zo leven er tussen de productiebossen, dorpen, bruinkoolmijnen en maisakkers van de Duitse regio Lausitz verschillende roedels wolven. Niet voor niets noemen de Duitsers de wolf een cultuurvolger en zouden ze dat in Nederland kunnen worden.

Bijzondere waarneming.

De Venglazenmaker

Tijdens onze zwerftochten langs Nederlandse natuurreservaten hebben we ook een heerlijke wandeling gemaakt door het Bargerveen. Dit

natuurgebied ligt in het Zuid-Oosten van Drente vlak tegen de Duitse grens. Het is het laatste echte hoogveengebied van enige omvang in Nederland. In de jaren negentig van de vorige eeuw is het turfsteken beëindigd. Het oorspronkelijke hoogveen gebied was rond de 2000 vierkante kilometer.

Momenteel is het gebied niet groter dan 1600 ha. Toch een gebied om heerlijk een dag te struinen. Het is afwisselend met oude veenputten, heide en broekbossen. Er worden pogingen ondernomen om de hoogveenvorming te stimuleren. Het waterpeil wordt hoog gehouden zodat veenmos, dat belangrijk is voor de veenvorming, uitbundig kan groeien.

foto: Miriam Scha

manneling venglazenmaker

Er zijn grote gebieden die dicht begroeid zijn met pijpenstrootje (*Molinia caerulea*) en pitrus (*Juncus effusus*). De percelen die geplagd of gemaaid zijn herbergen veel bijzondere planten. De zonnedaauw (*Drosera rotundifolia*) stond prachtig in bloei evenals de witte en bruin

snavelbies (*Rhynchospora alba* en *fusca*) Deze kensoorten die in dat plantengemeenschap thuishoren stonden er prachtig bij. Het waarnemen van een blauwe kiekendief, de levendbarende hagedis of het geluid van de dodaars blijft een prachtige ervaring. We wisten dat in dit gebied ook de een prachtige en relatief zeldzame libel, de venglazenmaker (*Aeshna juncea*) voorkomt. Dan is het toch bijzonder om hem ook te zien en te kunnen fotograferen. Een zeldzame soort tegenkomen blijft voor ons een bijzondere ervaring en een bijzondere waarneming.

Frans Beuvers

Rectificatie

Naar aanleiding van een artikel in de Spindotter van het derde kwartaal 2016 werden wij door Leo Marinissen geattendeerd op een foutief onderschrift bij de foto op pagina 18.

Deze foto was geplaatst bij een excursieverslag naar de Dordtse Avelingen op zaterdag 18 juni 2016.

De overigens prachtige foto van Jan Huijzers kreeg het onderschrift mee "Oeverlibelle". Volgens Leo Marinissen was dit de vrij zeldzame **Bruine korenbout (*Libellula fulva*)**. Wij danken Leo voor zijn deskundige inbreng.

Wij attenderen u er al vast op dat Leo Marinissen in het voorjaar van 2017 een korte cursus libellen gaat geven voor de leden van de KNNV en van de IVN, verdeeld over twee lesavonden. Uiteraard zijn ook toekomstige leden hierbij welkom.

Tevens zullen er naar aanleiding van deze twee lesavonden ook twee excursies gepland worden, zodat de opgedane kennis van de twee lesavonden in de natuur in praktijk gebracht kunnen worden. De planning is om de lesavonden omstreeks maart/april 2017te gaan houden, en de bijkomende natuurexcursies in mei / juni 2017. In de volgende Spindotter komen wij hierover met meer mededelingen en data.

De boktor

Deze zomer hebben wij enkele schitterende natuurgebieden in Nederland en België bezocht. Zo kwamen we ook in de kop van Overijssel terecht en hebben we een schitterende wandeling gemaakt in het Woldlake bos en de Wieden. Het Woldlakebos staat bekend als één van de meest soortenrijke libellen-gebieden van Nederland. In

onze wandelingen door de Wieden zijn we uiteraard ook veel libellen, juffers en vogels tegengekomen.

Foto Miriam Scha Muskusboktor (*Aromia moschata*)

Op een grote schermbloemige vonden we een schitterende, zwart-groene Muskusboktor (*Aromia moschata*). Deze boktor van bijna 3,5 cm legt de eieren in wilgenhout. De larve leeft van levend wilgenhout en doet er een paar jaar over om volwassen te worden. Na verpopping verschijnt in juni of juli de prachtige metaalgroene kever. Het mannetje heeft bijzonder lange gesegmenteerde voelsprietten. De volwassen kever leeft van stuifmeel van schermbloemigen zoals engelwortel of Bereklaauw. Ook wondsap van bomen zoals wilg en populier dienen als voedsel. De Muskusboktor zou in Nederland achteruit gegaan zijn, maar doordat er meer nat-dras situaties gemaakt worden waar ook veel wilgen groeien (Tongplaat) zou het aantal weer enigszins toenemen.

Frans Beuvers

Beste KNNV- leden van de afdeling Drechtsteden,

Momenteel komen vrijwel alle taken van de afdeling Drechtsteden van de KNNV terecht bij het bestuur. Wij stellen het op prijs wanneer de leden ons willen helpen om de taken verder in te vullen. Wij zoeken

o.a. leden om ons te helpen met de Spindotter. Wij kunnen ondersteuning van de leden gebruiken bij de redactie, het klaar maken voor de drukker of het klaarmaken voor digitale verzending. Ook kunnen wij hulp gebruiken bij het voorbereiden van lezingen en cursussen. Heeft u interesse om een handje te helpen neem dan contact op met één van de bestuursleden.

Het bestuur streeft er overigens naar om volgend kalenderjaar de leden een digitale versie van de Spindotter te gaan sturen. Dit heeft uiteraard te maken met verdere reductie van de kosten. Bij de stukken van de Algemene Ledenvergadering 2016 heeft u kunnen zien dat het drukken van de Spindotter een belangrijk deel van het budget opslokt. **Leden die een gedrukt exemplaar willen blijven ontvangen moeten dit melden aan de penningmeester , Ruud Dorst. (schriftelijk/telefonisch)**

Adres: Ruud Dorst,
Statenplein 91,
3311NH Dordrecht
Telefoon: 06 - 29326084
078 - 6183723
E-mail : ledenadministratie@drechtsteden.knv.nl

Wij hopen op uw medewerking en wensen u een mooie herfst.

Het Bestuur

Huisvesting

De afgelopen jaren hebben wij onze cursusavonden en lezingen gehouden in de Waterjuffer , de leslokalen van Weizigt. De directie van Weizigt heeft besloten om de Waterjuffer te verkopen. Per 1 september 2016 kunnen wij er geen gebruik meer van maken. Wel heeft de directie er voor gezorgd dat de Paardenstal, in het hoofdgebouw, ingericht is voor het geven van ledenavonden, cursussen en lezingen. Deze ruimte is goed ingericht voor deze avonden en er is een uitstekende mogelijkheid om koffie etc. te schenken. Helaas is de prijs het dubbele van wat wij betalen voor een avond in de waterjuffer.

Sinds vorig jaar houden wij regelmatig avonden gezamenlijk met het IVN. Lezingen en ledenavonden zijn een aantal keren gehouden in de aula van de Vrije School, een uitstekende mogelijkheid voor beide verenigingen, die voldoet aan al onze eisen en redelijk betaalbaar is.

Wanneer wij de avonden gezamenlijk houden in Weizigt in de Paardenstal, is de prijs ook voor het KNNV haalbaar. Wanneer wij alleen met het KNNV een avond /cursus willen organiseren moeten we een ander onderkomen zoeken. Omdat we momenteel bezig zijn om de samenwerking uit te breiden lijkt het alternatief voor de Waterjuffer namelijk de paardenstal een goede mogelijkheid.

Wij gaan ervan uit dat deze oplossing voor ons, samen met het IVN afdoende is.

Mochten er veranderingen komen dan zal het bestuur dat aan de leden melden en daarover, indien nodig, een extra ledenvergadering beleggen.

Het Bestuur

Fietsroutes in de Noordwaard.

Om de KNNV - leden fietstocht in de Noordwaard op zaterdag 3 september 2016 voor te gaan bereiden, zijn een aantal bestuursleden de Nieuwe Merwede bij de Kop van 't Land met de pont overgestoken. De fietstocht voerde over schitterende paden langs dijken en dijkjes, poelen en plassen. Veel nieuwe natuur [flora en fauna] kon bewonderd worden, met als prachtige afsluiting een bezoek aan het vernieuwde Biesbos Museum. Helaas was er geen animo van KNNV-leden om dit ook te gaan doen. Mogelijk dat we het volgend jaar meer fietslustige natuurliefhebbers kunnen strikken.